Reactie naar aanleiding van het rapport Leven met de voedselbank.

September 2022.

Hans de Bats, voorzitter Stichting voedselbank Haarlemmermeer.

Wij zijn verheugd dat de Participatieraad en de Rekenkamercommissie ons signaal hebben opgepakt over de groei van het aantal langdurige gebruikers van onze voedselbank. Het rapport geeft een duidelijk beeld van de complexiteit van de problematiek waarmee deze groep, die 1/3 deel van ons bestand uitmaakt, dagelijks worstelt en we zijn het eens met de conclusies uit het rapport.

Daarbij moet overigens worden aangetekend dat naar onze schatting slechts 20% van de mensen die van de voedselbank gebruik zouden mogen maken dat ook daadwerkelijk doet en de schaamte voorbij is gestapt. We zien hier dus slechts het topje van een ijsberg.

In aanvulling op het rapport maken wij nog graag de volgende opmerkingen:

Het rapport (en vele studies) maakt duidelijk welke negatieve effecten langdurige armoede heeft op de kinderen en op de verzorgenden.

Alarmerend is het aantal kinderen dat van de voedselbank gebruik maakt: 450 van de 1.140 gebruikers hebben een leeftijd onder de 18 jaar.

Veel van de langdurig gebruikers van de voedselbank en van de geïnterviewde personen staan onder een vorm van bewindvoering. Er worden daarin, ook door PLAN-groep, leefgelden voor kinderen vastgesteld van € 10 per week. Dan is er binnen het huishouden dus minder dan de helft van de minimaal noodzakelijke kosten voor voedsel beschikbaar.

> **Wij pleiten er voor dat, in ieder geval bij de door de gemeente aangestelde schuldhulpregelaar, het leefgeld voor huishoudens met kinderen wordt verruimd.**

Uit het rapport wordt niet duidelijk dat er regelmatig contactmomenten zijn tussen de gemeentelijke afdeling sociale dienstverlening en de voedselbank klant, maar dat deze onvoldoende worden aangegrepen om hulp af te stemmen.

De voedselbanken in Nederland gaan er van uit dat er naast het verstrekken van een pakket ook een traject moet worden opgestart om klanten zo snel als mogelijk in staat te stellen om zonder voedselhulp verder te kunnen gaan. Daarom krijgen klanten in Haarlemmermeer voor een beperkte tijd (3, 6 maanden) een voedselpakket toegewezen, waarna men zich voor een volgende periode weer bij de gemeente moet melden.

Uit het rapport blijkt dat mensen vaak onvoldoende op de hoogte zijn van hun financiële situatie en de beschikbare voorzieningen.

In de afgelopen jaren heeft de voedselbank er bij de portefeuillehouders steeds voor gepleit de kans te pakken om de intake voor de voedselbank te gebruiken om de huishoudens die in de problemen in zijn “breed” hulp te bieden, zodat erger kan worden voorkomen.

> **Ondanks aandringen vanuit de voedselbank worden deze contactmomenten onvoldoende aangegrepen als vroegsignalering, om te wijzen op overige voorzieningen en om bij de vervolgcontacten de voortgang te bespreken.**

De in het rapport besproken samenwerking tussen de voedselbank en de PLAN-groep.

De voedselbank vindt het van belang dat de PLAN-groep op de hoogte is van de werkwijze en mogelijkheden van de voedselbank. Daarom is door de voedselbank herhaaldelijk gepoogd contact te leggen. Hoewel er verschillende afspraken zijn gepland, werden die helaas kort van te voren afgezegd en heeft er feitelijk geen overleg plaatsgevonden.

Het nieuw beleidsplan voor schuldhulpverlening.

90% van de klanten van de voedselbank die gebruik maken van schuldhulpverlening (juni 2022: 100 van de 110) doet dat bij een andere organisatie dan de Plan-groep.

Schuldhulpverleners ondersteunen hun klanten vaak voor zaken rondom de voedselbank.

> **Bij het in het rapport genoemde nieuw beleidsplan voor schuldhulpverlening is het van belang het geheel van schuldhulpaanbieders in Haarlemmermeer daarin te betrekken.**
>
> **Schuldhulpverleners zouden, vanwege hun kennis van de achtergrond van hun klanten, deze ook op beschikbare voorzieningen moeten kunnen wijzen.**

Wij nemen de opmerkingen van de respondenten ten aanzien van het voedselpakket zeer ter harte. De klant heeft immers altijd gelijk.

Voedselzekerheid is met name voor langdurige gebruikers van de voedselbank van groot belang. Daarom bevatten onze pakketten iedere week ten minste de essentiële productgroepen waarvan wij ook voorraad houden. De overige inhoud varieert naar het aanbod dat wij in de week ontvangen.

In Haarlemmermeer kunnen wij, vanwege het relatief grote aanbod van producten en de inzet van onze vrijwilligersorganisatie (155 mensen), voor 4 á 5 dagen van de week voedsel uitdelen. Dat ligt hoger dan landelijke doelstelling van 2 á 3 dagen per week, maar we streven niet naar een volledige weekbijdrage met complete maaltijden. Voor de resterende dagen gaan de voedselbanken ervan uit dat hun klanten met leefgeld het pakket kunnen aanvullen.

Voor de in het rapport genoemde respondenten zijn de bedragen die zij te besteden hebben voor dagelijkse uitgaven € 20 tot € 80 per week. Een gemiddeld wekelijks voedselpakket had in 2021 in Haarlemmermeer een waarde van € 81 tegen € 86 in 2020. De pakketten zijn dus inderdaad, zoals een respondent noemde afgenomen.

Alles wat bedrijven ons schenken wordt aan de klanten doorgegeven. Dat zijn dus ook producten die minder gezond zijn. Wij doen daarom ieder kwartaal metingen op de inhoud van de pakketten. Het pakket voor een 2-persoons huishouden bestond in december 2021 uit: 40 Consumenten Eenheden waarvan 75% uit de Schijf van Vijf.

De kwaliteit van het uitgedeelde voedsel valt binnen de richtlijnen van het door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit uitgegeven Informatieblad 76: Dit informatieblad is bestemd voor instellingen en organisaties zonder winstoogmerk, die levensmiddelen verstrekken aan kansarmen in het kader van voedselhulp en armoedebestrijding. Deze richtlijnen wijken voor bepaalde productgroepen af van de in de retail gebruikelijke eisen aan houdbaarheid. Klanten hebben er soms moeite mee dat producten langer veilig eetbaar zijn dan de aangegeven houdbaarheidsdatum. Daarom wordt daar op de uitdeelpunten aandacht aan gegeven en hangt daar ook het infoblad.

In 2021 heeft de voedselbank Haarlemmermeer voor een waarde van € 1,5 mln aan voedsel uitgedeeld.

Wij onderschrijven de voordelen voor de klant om producten zelf te kunnen selecteren, maar hebben een andere keuze gemaakt.

Ongeveer 10% van de voedselbanken in Nederland maakte, buiten coronatijd, gebruik van een winkelconcept. Dit zijn veelal banken die, om het voedselaanbod waaruit een keuze kan worden gemaakt te vergroten, het aantal uitdeelpunten daarbij hebben gereduceerd tot 1.

Door de geografische spreiding van Haarlemmermeer met haar 32 kernen, hebben wij echter gekozen voor bereikbaarheid voor klanten. Er zijn in Haarlemmermeer 7 uitdeelpunten waardoor de aanvoer per punt wordt beperkt, en als consequentie een winkelconcept niet uitvoerbaar is.

Voor een belangrijk deel worden er daarom standaard voedselpakketten voor de verschillende gezinsgroottes samengesteld. De koel, vries, groentes, fruit en brood worden bij het uitdelen van de pakketten individueel toegevoegd. Klanten kunnen dan hun voorkeur uitspreken zoals wel/geen varken, rundvlees, kip, vis, vegetarisch, wit/bruin brood. Bij kleinere uitdeelpunten is omruilen van producten echter soms niet mogelijk.

De voedselbank is autonoom, maar transparant en werkt graag samen met de gemeente en andere organisaties binnen het sociale domein zodat haar klanten een zo breed als mogelijk ondersteuningspakket geboden kan worden.

In Haarlemmermeer worden de toelatingscriteria gehanteerd zoals die voor alle voedselbanken in Nederland gelden. Als er hulp nodig is bij een aanvraag, dan krijgt een potentiele klant telefonische hulp van een vrijwilliger. Is men het met een besluit niet eens, dan is er een klachtenprocedure binnen de voedselbank Haarlemmermeer, maar in tweede instantie ook bij de landelijke vereniging.

Met de gemeentelijke afdeling sociale dienstverlening zijn er 6-wekelijkse intake technische overleggen. Met de portefeuillehouder zijn er halfjaarlijkse gesprekken. Daarnaast leveren wij geanonimiseerde informatie aan de gemeentelijke afdeling onderzoek.

Hoewel wij niet pretenderen de doelgroep van het armoedebeleid te kunnen representeren, steken wij wel de hand op op het moment dat wij problemen bij onze klanten constateren. Dat heeft gelukkig in dit geval geleidt tot een waardevol rapport.

Wij bedanken de onderzoekers voor de samenwerking bij de totstandkoming van dit rapport en we wensen de beleidsmakers alle wijsheid bij het bestuderen van de aanbevelingen uit het rapport.

Hoofddorp, september 2022.